

Uunga siunnersuut: Inatsisartut Suleriaasiata allanngortinneqarnera

Saqqummiussissut

(Inatsisartut Siulittaasuut)

Siullermeerinninneq

Inatsisartut Suleriaasiata allanngortinneqarnissaanik siunnersuut matumuuna Siulittaasoqarfik sinnerlugu saqqummiutissavara.

Siunnersuut suleriaatsip annertuumik allanngortillugulu nutarterneqarnerata immikkoortora siulleq. Upernaakkut ataatsimiinnissami aggersumi immikkoortup aappaata ingerlanneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Ataatsimut isigalugu suliniut annertoorejussuaq pineqarpoq, isummanik ersersitsinernik kissaatinillu 2017-imi novembarimi Inatsisartut isumasioqatigiinneranni kingusinnerusukkullu Siulittaasoqarfiup partiillu Inatsisartunut ilaasortaataasa siulittaasuisa akornanni ataatsimiinnerni saqqummiunneqartarsimasunik annerusumik tunngavilik.

Isumaqatigiinniarnertit takutikkumaarpat taamaakkaluortoq siunnersuutip immikkoortuisa ataasiakkaat iluarsilaarneqarnissaanik kissaateqartoqassanersoq. Siulittaasoqarfiulli neriuutigaa Inatsisartuni partiit Inatsisartunullu ilaasortat siunnersuut illassilluarumaaraat.

Immikkoortut siunnersuutip imarisai tamaasa taassanngilakka, pingaarnepaalli erseqqissassallugit:

Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiannut Naalagaaffiillu Peqatigiit ataatsimeersuarnerinut qinerseriaaseq allanngortinneqassaaq, inissat qinigaaffiup ingerlanerani partiit akornanni ilaasortaataqassuseq malillugu ukiullu ataasiakkaarlugit paarlakaanneqartussanngorlugit. Taamaaliornikkut partiit amerlanerusut peqataatitaqarsinnaalissapput.

Inatsisartunut ilaasortat allatsillu ataatsimiititaliat ataatsimiinnerini oqarasuaatinik qarasaasiaaqqanillu angallattakkanik nassarajupput. Isumannaallisaanikkut ulorianartorsiortinneqarnermik tamanna malitseqarsinnaavoq - paasissutissanut isertuussassanut susassaqqanngitsut isersinnaalernissaat annilaangatigineqarsinnaalluni. Ataatsimiinnerup paasissutissanik isertuussassanik ataatsimiititaliamut saqqummiussiviusup oqallisiginniffiusullunniip internettimut attaveqarani atortorissaarutinillu elektroniskiusunik atortoqarani ingerlanneqassasoq aalajangissallugu ataatsimiititaliat siunnersuutikkut periarfissinneqarput.

Inatsisartut qulaajarluarneqarsimasunik tunngaveqarlutik aalajangiisinaanissaat immiini pissusissamisoortumik piumasaqaataavoq, sattaaserluni aalajangiisoqannginniassammat, aalajangiinerup inuiaqatigiinnut qanoq akeqarnissaata naatsorsuutigisariaqarnera, taamatullu

aamma nunami innuttaasunut suliffeqarfinnullu sunik kinguneqarnissaa naatsorsuutigisariaqarnerseq, nalullugit.

Piumasaqaalli pakatsinissamut pissutissaqalersitsisarsimavoq. Taamaattumik aalajangiiffigisassatut siunnersuutit Inatsisartunut ilaasortanit Inatsisartuniluunniit partiinit saqqummiunneqartut eqqarsaatigalugit aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat allaaserineqarnerisa siunissami Naalakkersuisut akissuteqaatigisartagassaanni ilanngunneqartalernissaat siunnersuutigineqarpoq.

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnernut atatillugu Inatsisartut oqaaseqaatissaattut siunnersuuteqarsinnaaneq misiliinerusimavoq soqutiginarpoq, ulluinnarnili sulinermi ataatsimiinnermik aqutsisumit, taamatullu aamma siunnersuuteqartunit, aqukkuminaatsutut paasinarsisimasoq. Inatsisartut oqaaseqaataasa pingaaruteqassusiviat peqatigitillugu killeqarsimavoq, inatsisartut oqaaseqaataat naalakkersuinikkut kaammattuutit pisussaaffiliinngitsutut taamaallaat pissuseqarmata. Inatsisartut oqaaseqaataat pillugit aalajangersakkap suleriaatsimit peerneqarnissaa misilittagaalersut tunngavigalugit siunnersuutigineqarpoq.

Ukiuni kingullerni pisuni assigiinngitsuni Naalakkersuisut akissuteqarnissamut pisussaaffiata piumasaqaatillu § 37 malillugu apeqqutitut atuuttut sumut killeqarneri Naalakkersuisunit apeqquserneqartarsimapput. Taamaattumik siunnersuut § 37-ip nutaamik oqaasertalerneqarneranik imaqarpoq, apeqquteqartarnermut akissuteqartarnermullu erseqqinnerusumik killiliisunik.

Siunnersuummi § 37-ip oqaasertalerneqarnerata pisortat suliassaataat pillugit apeqqutit akissuteqarfigineqarnissaannut Naalakkersuisut pisussaaffeqarnerat malitsigaa. Pisussaaffili atuutinngilaq Naalakkersuisut paasissutissanik akissuteqarnissaminnut atugassaminnik pissarsisinnaanngippata, malunnartumik piffissaq nukissallu paasissutissanik akissuteqarnissamut atugassanik pissarsiniarnermut atortariaqassappata, imaluunniit paasissutissat kissaatigineqartut nipangiussisussaataitanermut ilaatinneqarpat.

§ 37 malillugu apeqquteqarsinnaaneq Inatsisartut Naalakkersuisunik nakkutiginninnerannut ilaavoq, akissuteqaataasartullu ilaasortanut sakkussaallutik pingaarutillit. Akissuteqaatit tamanut saqqummiunneqartarnerisigut Naalakkersuisut suliaat inuiaqatigiinnilu pissutsit pillugit innuttaasut paasisimasaqarnissaat peqatigitillugu qularnaarneqartarpoq. Taamaattumik Naalakkersuisut akissuteqarnissamut pisussaaffiata killilerneqarnissaanut siunnersuutigineqartukkut § 37 malillugu apeqqutit akissuteqarfigineqarnissaannut pisussaaffiup pisariaqartoq sipporlugu killilerneqartariaqannginnera pingaartutut isiginiarneqarsimasut ilagaat.

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuutit ataatsimiinnerup ingerlanerani ingerlaavartumik nalunaarutigineqarsinnaanerata 2015-imi ammaanneqarpoq. Oqallinnerit massakkorpiaq pisunik annerusumik aallaaveqarnissaasa qularnaarneqarnissaa siunertaasimavoq. Ingerlaavartumilli tunniussisalernerup oqaluuserisassani immikkoortut amerlassusiisa tamarmiusut malunnartumik amerleriarnerat kingunerisimavaa. Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuutinik ingerlaavartumik tunniussisarnerup taamatuttaaq ataatsimiinnerup ingerlanneqarnerata pilersaarusiorneqarsinnaanera ajornarnerulersissimavaa Inatsisartullu ataatsimiittarfianni matumani unnukkut ataatsimiittarnerit pisariaqalersissimallugit. Peqatigitillugu takuneqarsinnaasimavoq apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuutit ataatsimiinnerup ingerlanerani tunniunneqartut amerlanerpaartaasa, apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuutit tunniussinissamut piffissarititamat ilaatinneqannginnissaanni siunertarineqarsimasutut, massakkorpiaq pisunut immikkut attuumassuteqannginnerat.

Taamaattumik apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuutit ingerlaavartumik tunniunneqartarnerannik misilittakkat tunngavigalugit siunnersuutigineqarpoq apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuutinik tunniussinissamat piffissarititap siunnersuutinut allanut atuuttup, tassalu ataatsimiinnerup aallartinnissaa sapaatit akunnerinik tallimanik sioqqullugu, eqquteqqinneqarnissaa. Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut massakkorpiaq pisunut immikkut attuumassuteqarpat allatigullu immikkorluinnaq pissutissaqarpat piffissaliussap sanioqqunneqarnissaa Siulittaasoqarfiup sulii akuersissutigisinnaassavaa.

Siunnersuutigineqarpoq Siulittaasoqarfik (ullumikkut ullut 14-it tikillugit napparsimanerup allatulluunniit akornuserneqarnerup saniatigut) najuutinngikkallarnissamat akuersissuteqarsinnaalissasoq, taamatut qinnuteqarnejq ilaqutariussutsimi isiginiagassanik pingaarutilinnik imaluunniit pissutsinik immikkut ittunik allanik tunngaveqarpat Siulittaasoqarfiup naliliinera malillugu itigartissallugu naapertuuttussaannngitsumik. Tamatumani ernerisap panigisalluunniit apersortinnissaa imaluunniit aapparisaq napparsimmavimmi uninnganerani meeqqami paarisinnaanissaannik Inatsisartunut ilaasortap pisariaqartitsinera assersuutigineqarsinnaapput.

Akunnermi apeqquteqarfiusinnaasumi apeqquteqarnermut akissuteqarnermullu piffissat oqaaseqarfiusinnaasut minuttinit marlunnit minuttimut ataatsimut sivikillineqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Taamaaliornikkut apeqqutit amerlanerusut angumerineqarsinnaalissapput. Minuttimi ataatsimi oqaaseqarsinnaatitaaneq upernaakkut ataatsimiinnermi kingullermi misilinneqarpoq misiliinerullu iluatsilluarnera isumaqatigiissutaannguatsiarluni.

Siulittaasoqarfiup tamatuminnga sunnerneqarsimalluni siunnersuutigaa apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik aalajangiiffigisassatullu siunnersuutit Inatsisartunut ilaasortanut saqqummiunneqartut oqaluuserineqarnerannut atatillugu apeqquteqarsinnaanermut malitsitulluunniit oqaaseqarsinnaanermut akissuteqarsinnaanermullu piffissat oqaaseqarfiusinnaasut minuttinit marlunnit minuttimut ataatsimut sivikillineqassasoq.

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuutip saqqummiunneqarneranut Naalakkersuisullu tamatumunnga akissuteqaataata saqqummiunneqarneranut piffissat oqaaseqarfiusinnaasut minuttinit qulinit minuttinut tallimanut sivikillineqarnissaat peqatigitillugu siunnersuutigineqarpoq. Aalajangiiffigisassatut siunnersuutit oqaluuserineqarnerini piffissanut oqaaseqarfiusinnaasunut taakku naapertuupput. Tamatuma saniatigut siunnersuutigineqarpoq ”Naalakkersuisut naggataarutaasumik oqaaseqarnerat” peerneqassasoq, oqaaseqarnissaq immikkoortumi aalajangiiviusussaannngitsumi pisariaqannngitsutut isigineqarsinnaammat.

Siunnersuut sukumiinerusumik misissuataarusunneqassappat inatsimmut nassuiaatit innersuussutigaaakka.

Naggasiutigalugu Siulittaasoqarfik sinnerlugu Naalakkersuisut allaffeqarfiinut tusarniaanermi akissutigineqartunut siunnersuutillu nukittorsarneqarneranut peqataasimasunut qujassuteqarusuppunga. Minnerunngitsumillu Siulittaasoqarfik sinnerlugu Inatsisartunut ilaasortat Inatsisartunilu partiit tunniussaannut tunniusimanermullu suliap ingerlanerani takutissimasaannut qujassuteqarusuppunga.